

**แบบการเสนอผลงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)**

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมิน นางสาวสุนิดา สุพันธ์ะ.....

ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ.....

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน ปฏิบัติราชการประจำโครงการพัฒนาและฟื้นฟูสภาพป่าพื้นที่โครงการปาร์กน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้านถ้ำตัว จังหวัดสกลนคร รายละเอียด ดังนี้

๑. ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานระดับต้น ที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการในการทำงาน ปฏิบัติงานด้านวิชาการป่าไม้ภายใต้การกำกับ แนะนำ ตรวจสอบ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

๒. ดำเนินงานสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้น้อมนำศาสตร์พระราชฯ สู่การอนุรักษ์ ป่า ฟื้นฟู ดูแล รักษา ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า มาเป็นแนวทางหลักในการปฏิบัติงาน เพื่อแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรป่าไม้ ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรในพื้นที่ให้สามารถอาศัยอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างเกื้อกูล สมดุล และยั่งยืน

๓. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต งานส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ และสร้างเครือข่าย จัดสำนักที่ดี ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ปฏิบัติงานโครงการพัฒนาและฟื้นฟูสภาพป่าพื้นที่โครงการปาร์กน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้านถ้ำตัว จังหวัดสกลนคร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยน้อมนำพระราชดำริมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย ให้สามารถดำรงชีวิต โดยได้รับประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเหมาะสมและยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ

๔. ดำเนินการปลูกป่า เพื่อฟื้นฟูสภาพป่า และเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ เน้นการเผ่าระวังไม่ให้ถูกบุกรุกหรือไฟป่า เพื่อให้ต้นไม้สามารถฟื้นตัวได้ดี อาทิเช่น การปลูกป่าห้วย การจัดทำแนวกันไฟ และการส่งเสริมชุมชนปลูกไม้ท้องถิ่นเพื่อลดการทำลายป่า เป็นต้น

ตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ.....

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน ปฏิบัติราชการประจำโครงการพัฒนาและฟื้นฟูสภาพป่าพื้นที่โครงการปาร์กน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้านถ้ำตัว จังหวัดสกลนคร รายละเอียด ดังนี้

๑. ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงานสูงในด้านวิชาการป่าไม้ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยาก และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย หรือปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และความชำนาญงานสูงในด้านวิชาการป่าไม้ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยากและปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

๒. ได้ดำเนินงานสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้น้อมนำศาสตร์พระราชฯ สู่การอนุรักษ์ ป่า ฟื้นฟู ดูแล รักษา ทรัพยากรป่าไม้และ

สัตว์ป่า มาเป็นแนวทางหลักในการปฏิบัติงาน เพื่อแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรป่าไม้ ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรในพื้นที่ที่สามารถอาศัยอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างเกื้อกูล สมดุล และยั่งยืน

๓. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต งานส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ และสร้างเครือข่าย จัดสำนักที่ตี ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ปฏิบัติงานโครงการพัฒนาและฟื้นฟูสภาพป่าพื้นที่โครงการปาร์กน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้านถ้ำตัว จังหวัดสกลนคร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยน้อมนำพระราชดำริมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย ให้สามารถดำรงชีวิต โดยได้รับประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเหมาะสมและยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ

๔. ดำเนินการปลูกป่า เพื่อฟื้นฟูสภาพป่า และเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ เน้นการเผ่าระวังไม่ให้ถูกบุกรุกหรือไฟป่า เพื่อให้ต้นไม้สามารถฟื้นตัวได้ดี อาทิเช่น การปลูกป่าห้วย การจัดทำแนวกันไฟ และการส่งเสริมชุมชนปลูกไม้ท้องถิ่นเพื่อลดการทำลายป่า เป็นต้น

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

๑. เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันไฟป่า ในพื้นที่โครงการพัฒนาและฟื้นฟูสภาพป่าพื้นที่โครงการปาร์กน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้านถ้ำตัว จังหวัดสกลนคร กรณีศึกษา : บ้านถ้ำตัว ตำบลปทุมวาปี อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร

๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการ เมษายน ๒๕๖๖ - มีนาคม ๒๕๖๗

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

ผู้ขอประเมินมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ เกี่ยวกับงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ความรู้เรื่องไฟป่า การป้องกันไฟป่า นิเวศวิทยาป่าไม้ ทฤษฎีการมีส่วนร่วม และการจัดทำแนวกันไฟ ในพื้นที่ปฏิบัติงานโครงการพัฒนาและฟื้นฟูสภาพป่าพื้นที่โครงการปาร์กน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้านถ้ำตัว จังหวัดสกลนคร

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินงาน และเป้าหมายของงาน

๔.๑ สรุปสาระสำคัญ

ปัจจุบันระดับของการเกิดไฟป่าในประเทศไทยมีความรุนแรงมาก จนกลายเป็นปัจจัยที่รบกวนสมดุลของระบบนิเวศอย่างรุนแรง ส่งผลกระทบต่อสังคมพืช ดิน น้ำ สัตว์ และสิ่งมีชีวิตต่างๆ ตลอดจนชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมไปถึงเศรษฐกิจ สังคม และการท่องเที่ยวในทุกพื้นที่ของประเทศไทย นอกจากนี้ไฟปายังก่อให้เกิดวิกฤติมลพิษหมอกควัน จนกลายเป็นปัญหาใหญ่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและชีวิตของประชาชนเป็นวงกว้าง ปัญหาไฟป่าที่เผาผลาญพื้นที่ป่าเป็นจำนวนมากในแต่ละปี อีกทั้งยังก่อให้เกิดฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM ๒.๕) ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน ปัญหาไฟป่าและหมอกควันเป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติ การแก้ไขปัญหาที่เพียงหน่วยงานราชการเพียงอย่างเดียวคงไม่สามารถทำให้ปัญหาไฟป่าและหมอกควันลดลง หรือยุติได้ในเวลาอันรวดเร็ว จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของภาคประชาชนในการจัดการแก้ไขปัญหาไฟป่าที่เกิดขึ้น

ไฟป่านั้นเป็นภัยธรรมชาติที่ต้องดำเนินการจัดการป้องกัน และควบคุมให้เกิดน้อยที่สุดและต้องเป็นไปตามหลักวิชาการ ถึงแม้ว่าไฟป่าจะเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติที่ประชาชนพบเห็นได้เป็นประจำทุกปี และมีประโยชน์อยู่บ้างก็ตาม แต่ถ้ามุขยขาดการวางแผนการจัดการไฟป่าอนาคตเราอาจจะไม่มีป่าไม้ให้จัดการก็เป็นได้ ดังนั้น การจัดการไฟป่าที่ได้ประสิทธิผลที่สุด จำเป็นต้องขอความร่วมมือจากชุมชนที่อยู่ใกล้ป่า

มากที่สุดเข้ามามีส่วนในการวางแผนงานจัดการไฟฟ้า ชุมชนเป็นกลไกสำคัญสำหรับทำให้ป่าอยู่รอด ชุมชนที่มีวัฒนธรรมเข้มแข็งจะเกื้อกูลต่อป่า มีการจัดการป่า จัดการไฟไปด้วยกัน ไฟในป่าได้รับการควบคุมจึงจะไม่มีผลกระทบต่อทั้งป่าและชุมชน ดังนั้น ทุกคนจึงต้องมีหน้าที่ในการจัดการและป้องกันไฟป่าร่วมกัน

ความหมายของไฟป่า

ไฟป่า หมายถึง ไฟที่สามารถเกิดขึ้นได้เองทั้งธรรมชาติและที่มนุษย์ทำขึ้นจากกิจกรรมใดก็ตาม แล้วลุกลามออกไปโดยอิสระและขาดการควบคุมดูแล สร้างความเสียหายทั้งทางธรรมชาติและทางสังคมของมนุษย์ ไฟไหม้ในลักษณะที่กล่าวมานี้ จะเกิดขึ้นในบริเวณป่าประเภทใดก็ตาม ล้วนเรียกว่าไฟป่าทั้งสิ้น

องค์ประกอบของไฟป่า

ไฟจะเกิดขึ้นได้ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ คือ เชื้อเพลิง ความร้อน และก๊าซออกซิเจน ดังนั้น การจะเกิดไฟขึ้นได้ก็ต่อเมื่อองค์ประกอบทั้งสามประการนี้มารวมตัวกันในปริมาณที่เหมาะสม เรียกองค์ประกอบของการเกิดไฟป่าทั้ง ๓ ประการนี้ว่า “สามเหลี่ยมไฟ” สำหรับแต่ละองค์ประกอบมีลักษณะเฉพาะ ดังนี้

๑. เชื้อเพลิง เชื้อเพลิงที่อาจก่อให้เกิดไฟป่า ได้แก่ ต้นไม้ ไม้พุ่ม กิ่งไม้ ใบไม้ ลูกไม้เล็ก หญ้า และวัชพืชอื่นๆ
๒. ออกซิเจน ออกซิเจนจะมีกระจายอยู่ทั่วไปในอากาศ
๓. ความร้อน แหล่งความร้อนที่ทำให้เกิดไฟป่า แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ แหล่งความร้อนจากธรรมชาติ เช่น ไฟผ่า และการเสียดสีของกิ่งไม้และแหล่งความร้อนจากมนุษย์ ที่ทำให้เกิดไฟขึ้นด้วยกิจกรรมที่แตกต่างกันออกไป

ประเภทของไฟป่า

ไฟป่าสามารถจำแนกได้เป็น ๓ ประเภท โดยแบ่งตามลักษณะการที่ไฟไหม้เชื้อเพลิงในระดับต่างๆ ในแนวตั้ง ตั้งแต่ระดับชั้นใต้ดินไปจนถึงระดับยอดไม้เป็นเกณฑ์ ได้แก่ ไฟใต้ดิน ไฟผิวดิน และไฟเรือนยอด รายละเอียดดังนี้

๑) ไฟใต้ดิน คือ ไฟที่เผาไหม้พวกอินทรีย์วัตถุที่สลายตัวแล้ว และที่กำลังสลายตัว ซึ่งอยู่ติดกับผิวดิน บางทีไฟนี้ลามพวกรากไม้ใต้ผิวดินด้วย ไฟชนิดนี้มีลักษณะครุกรุ่น เผาไหม้อย่างช้าๆ ไม่มีเปลวไฟ มีควันเล็กน้อยหรือแทบไม่มีเลย ปกติไฟชนิดนี้จะเกิดภายหลังไฟผิวดิน และเป็นไฟที่มีความรุนแรงน้อย เช่น ไฟใต้ดินที่เกิดในป่าพรุทางภาคใต้ เป็นต้น

๒) ไฟผิวดิน หรือไฟที่เผาไหม้ซากพืชที่ร่วงหล่นบนผิวดิน ได้แก่ ใบไม้ ผล กิ่งไม้ แห้ง และเผาไหม้พวกพืชชั้นล่าง ได้แก่ หญ้า เครือเถา ลูกไม้ และไม้พุ่ม ไฟนี้มีอัตราลุกลามตั้งแต่ ลามช้าถึงลามเร็วมาก ในประเทศไทยจะเกิดไฟชนิดนี้เป็นส่วนใหญ่

๓) ไฟเรือนยอด คือ ไฟที่เผาไหม้เรือนยอดใหญ่ และลุกลามจากเรือนยอดหนึ่งไปสู่เรือนยอดหนึ่งอย่างรวดเร็ว ไฟชนิดนี้มีความรุนแรงมากและมักจะเกิดกับหมู่ไม้พวกไม้สนที่ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่นตามที่ลาดในหุบเขาที่มีลมพัดแรง

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของไฟป่า

๑) ลักษณะเชื้อเพลิงที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมไฟป่า ได้แก่ ขนาดของเชื้อเพลิง ปริมาณหรือน้ำหนักของเชื้อเพลิง ความหนาของชั้นเชื้อเพลิง การจัดเรียงตัวและความต่อเนื่องของเชื้อเพลิง ความชื้นของเชื้อเพลิง การจัดการป่าไม่ปฏิบัติตามหลักวิชาการ

๒) ลักษณะอากาศ ความแห้งแล้ง ความชื้นในอากาศ มีผลต่อความรุนแรงของไฟ

๓) ลักษณะภูมิประเทศ ความลาดชันมีผลต่อความรุนแรงของไฟ

ผลกระทบของไฟฟ้าต่อสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบที่เกิดจากไฟฟ้ามีทั้งด้านดีและด้านเสีย ดังที่มีผู้กล่าวไว้ ดังนี้ ศิริ อัคระอัคร (๒๕๔๓) กล่าวไว้ว่า ในทางนิเวศวิทยาไฟฟ้านับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญขององค์ประกอบหนึ่งของระบบนิเวศป่าไม้หลายระบบ ป่าผลัดใบเขตร้อนส่วนใหญ่ดำรงความสมดุลของสภาพป่าอยู่ได้เพราะมีไฟฟ้าเป็นปัจจัยควบคุม สำหรับประเทศไทยกิจกรรมของมนุษย์ก่อให้เกิดไฟฟ้าได้เกือบทุกพื้นที่ที่เป็นป่าผลัดใบ ยิ่งไปกว่านั้นความถี่ของการเกิดไฟป่ายิ่งมากขึ้นเรื่อยๆ จนบางพื้นที่พบว่าเกิดไฟป่าซ้ำที่เดิมถึง ๒ หรือ ๓ ครั้ง ในช่วงฤดูแล้งของปีเดียวกัน นอกจากนี้ สันต์ เกตุปรานี (๒๕๔๑) กล่าวว่า ไฟป่าถึงแม้จะส่งผลเสียต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมของป่าไม้ แต่ก็ยังมีประโยชน์หลายประการ ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นจะมากจะน้อยขึ้นอยู่กับความถี่ของการเกิด ความรุนแรงของไฟ ระยะเวลาของการเผาไหม้ ชนิด และปริมาณเชื้อเพลิง ชนิดป่า ชนิดดิน สภาพภูมิประเทศ เป็นต้น รายละเอียดของผลกระทบที่เกิดจากไฟฟ้ามี ดังนี้

ผลดีของไฟฟ้า

๑) ในกรณีที่ไฟรุนแรงน้อยและมีได้เกิดทุกปี โดยอนุญาตให้เผาตามกำหนดหลังจากลูกไม้เจริญเติบโตพ้นอันตรายจากไฟแล้ว ไฟนี้จะช่วยรักษาสภาพป่าในระบบนิเวศที่พบไฟ เช่น ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ เป็นต้น

๒) ในป่าผลัดใบที่ชุ่มชื้น ไฟจะช่วยเตรียมพื้นที่ในการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ

๓) ในสังคมพืชที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ไฟจะเป็นตัวย่อยสลายซากพืชอย่างรวดเร็วช่วยให้การหมุนเวียนของธาตุอาหารเร็วขึ้น ต้นไม้เจริญเติบโตดีขึ้น

๔) ไฟเป็นเครื่องมือทางวนวัฒนวิทยาที่ทุนค่าใช้จ่ายที่ต่ำ ในการเตรียมพื้นที่ปลูกสร้างสวนป่า และกำจัดวัชพืชในสวนป่า หากมีการควบคุมไฟป่าอย่างดี

ผลเสียของไฟฟ้า

ความเสียหายต่อสภาพแวดล้อมที่ปรากฏในขณะที่ไฟกำลังไหม้และภายหลังจากไฟไหม้ป่าไปแล้วมีมากมาย ดังนี้

๑. ผลเสียต่อสังคมพืช ได้แก่ ลดอัตราการเจริญเติบโตและคุณภาพของเนื้อไม้ ขาดช่วงการสืบพันธุ์ ทดแทนตามธรรมชาติ เปลี่ยนแปลงโครงสร้างของป่าไม้ เป็นต้น

๒. ผลเสียต่อสภาพดินในป่าไม้ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติทางกายภาพของดิน เกิดการชะล้างหน้าดินและการพังทลายของดิน ดินเสื่อมความอุดมสมบูรณ์ เป็นต้น

๓. ผลเสียต่อทรัพยากรน้ำ ได้แก่ ไม่อาจควบคุมหรือบริหารจัดการน้ำได้ คุณสมบัติของน้ำถูกเปลี่ยนแปลง

๔. ผลเสียของไฟฟ้าต่อสัตว์ป่าและสิ่งมีชีวิตเล็กๆในป่า

๕. ผลเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์

๖. ผลเสียของไฟฟ้าต่อสภาวะอากาศโลก

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการพัฒนา โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มจัดทำโครงการ ได้แก่ การให้ความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนข้อมูล การร่วมค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ มีเป้าหมายของโครงการในจุดเดียวกัน มีการรวมกลุ่มกัน มีการติดต่อสื่อสารกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ หรือกระทำบางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับโครงการร่วมกัน และมีการติดตามประเมินผล ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดโครงการ เพื่อให้โครงการนั้นบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน

รูปแบบและกระบวนการมีส่วนร่วม

รูปแบบของการมีส่วนร่วม มีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือกิจกรรมที่กำหนด Cohen and Uphoff (1980) ได้อธิบายและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในด้านรูปแบบ (ชนิด) ของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

- ๑) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งอาจเป็นการตัดสินใจตั้งแต่ในระยะเริ่ม การตัดสินใจในช่วงของกิจกรรม และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม
- ๒) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งอาจเป็นในรูปของการเข้าร่วม โดยการให้มีการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการร่วมมือ รวมทั้งการเข้าร่วมแรงร่วมใจ
- ๓) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุ ทางสังคม หรือโดยส่วนตัว
- ๔) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งนับเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

๔.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน

- ๑) ตรวจเอกสาร และศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ แนวความคิดทฤษฎีต่างๆ ได้แก่ แนวความคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม การป้องกันไฟป่า และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒) วางแผนและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ
- ๓) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ (โปรแกรม SPSS)
- ๔) สรุปผลการศึกษา และจัดทำรูปเล่มรายงาน

๔.๓ เป้าหมายของงาน

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาของประชาชนบ้านถ้ำตัว ตำบลปทุมวาปี อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร มากำหนดแนวทางในการบริหารจัดการในการป้องกันไฟป่าในพื้นที่โครงการพัฒนาและฟื้นฟูสภาพป่าพื้นที่โครงการปาร์กน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้านถ้ำตัว จังหวัดสกลนคร

๕.ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

เชิงปริมาณ

- ๑) ข้อมูลพื้นฐานของประชาชนบ้านถ้ำตัว ตำบลปทุมวาปี อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร
- ๒) ข้อมูลระดับความรู้ความเข้าใจของชุมชน และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการป้องกันไฟป่าในพื้นที่โครงการพัฒนาและฟื้นฟูสภาพป่าพื้นที่โครงการปาร์กน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้านถ้ำตัว จังหวัดสกลนคร

เชิงคุณภาพ

ทราบถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการในการป้องกันไฟป่าในพื้นที่ปฏิบัติงานโครงการพัฒนาและฟื้นฟูสภาพป่าพื้นที่โครงการปาร์กน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้านถ้ำตัว จังหวัดสกลนคร

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

- ๖.๑) โครงการพัฒนาและฟื้นฟูสภาพป่าพื้นที่โครงการปาร์กน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้านถ้ำตัว จังหวัดสกลนคร สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปวางแผนในการป้องกันไฟป่าในพื้นที่ปฏิบัติงานโครงการพัฒนาและฟื้นฟูสภาพป่าพื้นที่โครงการปาร์กน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้านถ้ำตัว จังหวัดสกลนคร

๖.๒) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ สามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการวางแผนงาน โครงการ เพื่อจัดการป้องกันกับปัญหาไฟป่าในพื้นที่ศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

๑. การเก็บข้อมูลแบบสอบถามค่อนข้างลำบาก ต้องไปหลายครั้งถึงจะได้ข้อมูลที่ครบถ้วนตามจำนวน ประชากรที่ต้องการ

๒. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการศึกษาและใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ (โปรแกรม SPSS)

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

การเก็บข้อมูลต้องใช้ระยะเวลานาน และการวิเคราะห์ผลการศึกษาที่ต้องใช้ความรู้ลักษณะเฉพาะด้าน

๙. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเชื่อและพิธีกรรม เช่น การบวชป่า โดยใช้หลักความเชื่อเป็น แนวทางในการป้องกันปัญหาไฟป่าในพื้นที่ปฏิบัติงานโครงการพัฒนาและฟื้นฟูสภาพป่าพื้นที่โครงการป่ารักษน้ำ อันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้านถ้ำตัว จังหวัดสกลนคร อีกทางหนึ่ง

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

๑๑. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี)

(๑)..... สัดส่วนของผลงาน..... %
(๒)..... สัดส่วนของผลงาน..... %
(๓)..... สัดส่วนของผลงาน..... %

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)..... ผู้ขอประเมิน
(นางสาวสุนิดา สุพันธ์ะ)
วันที่ ๒๙ / เมษายน / ๒๕๖๗

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
(๑) -	-
(๒) -	-
(๓) -	-

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(.....(นายพิษณุ จิวาส์).....)

(ตำแหน่ง).....นายการส่วนประสานโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ.....

วันที่...../ ๒๙ เม.ย. ๒๕๖๗ /.....

(ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล)

(ลงชื่อ)

(.....(นายไพบลอย รัตนเจริญธรรม).....)

(ตำแหน่ง).....ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๐.....

วันที่...../ ๙ พ.ค. ๒๕๖๗ /.....

(ผู้อำนวยการกอง/สำนักขึ้นไป)

หมายเหตุ : ๑. คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อยสองระดับ คือ ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป
อีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียวกัน ก็ให้มีคำรับรองหนึ่งระดับได้
๒. การเสนอผลงานให้มีความยาวไม่น้อยกว่า ๕ หน้ากระดาษ A๔

**แบบการเสนอข้อเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)**

๑. เรื่อง แนวคิดการส่งเสริมเพาะปลูกหวาย ผักหวาน และพืชเศรษฐกิจอื่นๆ ในพื้นที่โครงการพัฒนาและฟื้นฟูสภาพป่าพื้นที่โครงการป่ารักษาน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้านถ้ำตัว จังหวัดสกลนคร เพื่อบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน

๒. หลักการและเหตุผล

โครงการป่ารักษาน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้านถ้ำตัว จังหวัดสกลนคร เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๕ ซึ่งเป็นการดำเนินงานก่อนที่จะได้รับการอนุมัติโครงการและเงินงบประมาณสืบเนื่องมาจากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงเสด็จพระราชดำเนินมาพระราชทานเพลิงศพพระอาจารย์วัน อุตตโม ฌ. วัดถ้ำอภัยดำรงธรรม และในปีเดียวกัน สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงมีราชดำริโครงการป่ารักษาน้ำขึ้นที่บริเวณอ่างเก็บน้ำคำจวงทองที่บ้านถ้ำตัว ตำบลปทุมวาปี อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร (ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการป่ารักษาน้ำแห่งแรกของประเทศไทย) จึงได้จัดตั้ง โครงการป่ารักษาน้ำแห่งแรกขึ้นที่บ้านถ้ำตัว อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร และเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้พระราชทานเงินของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ และเงินของทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์จำนวนหนึ่ง ตั้งเป็นกองทุนอาชีพสำหรับโครงการป่ารักษาน้ำ และได้พระราชทานชื่อโครงการนี้ว่า “โครงการป่ารักษาน้ำ” โดยทรงปลูกไม้ประดู่ ไม้แดง ไม้ซ้อ กระถินณรงค์ ยูคาลิปตัส ประมาณ ๑๐๐...ต้น ในเนื้อที่ ๑...ไร่ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ราษฎร ทรงมอบหมายให้ราษฎรบ้านถ้ำตัว ๓๕...ครอบครัวช่วยดูแลรักษาป่า โดยได้พระราชทานเงินครอบครัวละ ๑,๕๐๐...บาทเป็นเวลา ๓ ปี พร้อมทั้งทรงเช่าที่ดินจากราษฎรที่ทิ้งร้างว่างเปล่าและทรงรับสั่งให้ดูแลรักษาป่าไม้ พร้อมทั้งให้สมาชิกราษฎรปลูกป่าเสริมต่อไป

เพื่อเป็นการสนองแนวทางพระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในด้านส่งเสริมให้ประชาชนปลูกป่า หรือพืชเศรษฐกิจ เพื่อป้องกันไม่ให้ราษฎรเข้าไปบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ จึงต้องเร่งดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านเป้าหมาย โดยการส่งเสริมปลูกหวาย ผักหวาน และพืชเศรษฐกิจอื่นๆ เนื่องจากปัจจุบันจากการเพาะชำกล้าไม้เพื่อแจกจ่ายประชาชน พบว่าปัจจุบันยังมีความต้องการเป็นจำนวนมาก จากจำนวนกล้าหวายที่แจกจ่ายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖...จำนวน ๗๐,๐๐๐...กล้า ไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน และกล้าไม้ชนิดอื่นๆ จำนวน ๑๑๐,๐๐๐...กล้า ก็ยังไม่เพียงพอ ยังมีประชาชนเข้ามาสอบถาม และขอกล้าไม้เพิ่มอยู่อีกหลายราย และอีกหลายรายที่ได้รับแจกกล้าไม้ก็มีความต้องการที่จะขอเพิ่ม แต่ทางโครงการฯ สามารถแจกจ่ายให้จำนวนจำกัด เพียงคนละไม่เกิน ๕๐๐...๔๐๐...กล้าเท่านั้น หากส่งเสริมการปลูกกล้าหวาย ผักหวาน และพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นๆ ได้ จะสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน และสร้างงานสร้างรายได้ให้ชุมชน ทั้งนี้ ชาวเจ้าได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นในการพิจารณาหาแนวทาง และมาตรการในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายป่าไปพร้อมๆ กับการช่วยเหลือราษฎร ได้มีอาชีพเสริมจากการทำเกษตรกรรมเพียงอย่างเดียว และสร้างลักษณะนิสัย พฤติกรรมที่เหมาะสม ในด้านการเกษตร การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ การฝึกทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ และสามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นดำรงชีพได้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และให้ความร่วมมือรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

ในอดีตที่ผ่านมารัฐบาลทุกรัฐบาล ได้พยายามแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรป่าไม้ตลอดมา ที่ผ่านมาไม่สามารถแก้ไขให้เบาบางลงได้ ยิ่งแก้ปัญหา พื้นที่ป่ายิ่งลดลงทุกปี ทุกหน่วยงานราชการรู้ดีว่าเป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติ แม้จะพยายามแก้ไขปัญหภายใต้กรอบงบประมาณ และอัตรากำลังที่มีอยู่อย่างจำกัด และภายใต้ความกดดันของสังคมที่เฝ้าจับตามอง บางครั้งหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ต้องตกเป็นจำเลยของสังคม และกระบวนการยุติธรรม ทำให้ขาดขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน จึงเป็นปัญหาที่มีความหลากหลาย และซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นในการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรป่าไม้ จึงต้องมีความเข้าใจรากเหง้าของปัญหาแต่ละพื้นที่ ต้องเข้าใจวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่น เพื่อดึงศักยภาพมาใช้เป็นกุศโลบายต่างๆ ในการอนุรักษ์ โดยบางท้องถิ่นคนกับป่าไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพราะเป็นวิถีชีวิต ดังนั้น จึงขอเสนอแนวความคิดการส่งเสริมเพาะปลูกหวาย ผักหวาน และพืชเศรษฐกิจอื่นๆ เพื่อการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นเพาะกล้าหวาย กล้าผักหวาน และพืชเศรษฐกิจอื่นๆ ให้เป็น เนื่องจากหวายและผักหวาน มีราคาแพง เป็นที่ต้องการของตลาดที่แถบภาคอีสาน และผลผลิตก็ยังมีน้อย จึงเหมาะสมที่จะส่งเสริมให้ประชาชนที่อยู่รอบแนวเขตพื้นที่ป่า มีงานเสริมในการเพาะปลูก เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ และประชาชนสามารถดำรงชีพอยู่ได้ด้วยความปลอดภัย สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ราษฎรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถดำรงชีพได้โดยยึดหลักตามแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
๒. ราษฎรได้ฝึกทักษะอาชีพและมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการจ้างแรงงานในท้องถิ่น และอาชีพเสริมที่เจ้าหน้าที่รัฐสนับสนุน
๓. ราษฎรได้ศึกษากระบวนการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
๔. มีแปลงเครือข่ายสาธิตการเรียนรู้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
๕. เป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้ราษฎรมีจิตสำนึกหวงแหนป่าและมีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการรักษาและฟื้นฟูป่าไม้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ ต่อการบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์ และช่วยลดปัญหาการบุกรุกทำลายป่าในระยะยาว
๖. เกิดความสมบูรณ์ของป่าในพื้นที่โครงการดังกล่าว โดยมีทั้งป่าไม้ธรรมชาติ ป่าไม้เศรษฐกิจ ป่าไม้ใช้สอย และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. มีราษฎรเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเพาะปลูกหวาย ผักหวาน และพืชเศรษฐกิจอื่นๆ
๒. ราษฎรมีกกล้าหวาย ผักหวาน และพืชเศรษฐกิจอื่นๆ ไว้ใช้ในครัวเรือน และสามารถนำผลผลิตไปสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว

(ลงชื่อ).....

(ผู้ขอประเมิน)

(...นางสาวสุนิดา สุพันธุ...)

(ตำแหน่ง).....

นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ

วันที่ ๒๔ / เมษายน / ๒๕๖๗